

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n ja Tyynenmeren alueen kehityskumppanuuden uudistaminen”

JOIN(2012) 6 final

(2013/C 76/12)

Esittelijä: **Carmelo CEDRONE**

Euroopan komissio ja EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja päättivät 21. maaliskuuta 2012 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n ja Tyynenmeren alueen kehityskumppanuuden uudistaminen

JOIN(2012) 6 final.

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 19. joulukuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 16.–17. tammikuuta 2013 pitämässään 486. täysistunnossa (tammikuun 17. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 139 ääntä puolesta ja 13 vastaan 14:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) katsoo, että EU:n tavoitteet, jotka se on asettanut Tyynenmeren alueen ja EU:n uuden kehityskumppanuuden perustaksi, ovat kunnianhimoisia ja laaja-alaisia. Komitean mielestä täytäntöönpanojärjestelyt eivät kuitenkaan ole riittävän selkeitä, ja niissä keskitytään pääasiassa ympäristönsuojeluun ja alueen biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen. Komitea on samaa mieltä siitä, että tarvitaan yhteisvaikutusta muiden organisaatioiden kanssa puuttuttaessa ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, jotka ulottuvat laaja-alaisesti kaikkiin kansallisiin ja monenvälisiin kehitysyhteistyöpolitiikkoihin ja joilla on paitsi taloudellisia myös sosiaalisia seurauksia. Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin liittyvät ongelmat olisi myös nivottava kiinteästi alueen ympäristöpolitiikkoihin, jotta voidaan suuntautua yhdenmukaisiin toimintatapoihin ja toimiin.

1.2 ETSK on kuitenkin sitä mieltä, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi kyseisissä maissa on toteutettava integroitua kestävän kehityksen toimia ja toimintaa, jotta maksimoidaan tuen vaikutukset, hyödynnetään synergisesti kaikkia toimia ja otetaan keskipitkän ja pitkän aikavälin suunnittelun avulla myös paikalliset toimijat aktiivisesti mukaan.

1.3 ETSK:n mielestä on tärkeää, että tiedonannossa tuodaan esiin, että oikeuksien täysimääräinen toteutuminen ja demokration vakaus ovat välttämättömiä seikkoja maan talouskehityksen kannalta. Valitettavasti tilanteen kehitys Fidžissä, jossa diktatorinen järjestelmä edelleen estää kansalaisia nauttimasta perusoikeuksista, mainitaan tiedonannossa vain ohimennen, vaikka unionin olisi otettava asiaan määrätietoisempi ja johdonmukaisempi kanta.

1.4 Uuden kehityskumppanuuden määrittelyä olisi hyödynnettävä tilaisuutena asettaa Cotonoun sopimuksen täysimääräisen soveltamisen pohjalta periaatteita ja ehtoja, joiden tulisi muodostaa EU:n suuntaviivat suhteissa kaikkiin unionin tukeaa saaviin maihin. Lisäksi kaikissa maissa on varmistettava demokration todellinen harjoittaminen perusoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien täysimääräisen noudattamisen sekä demokraattiseen toimintaan osallistumisen kautta.

1.5 Erityishuomiota on kiinnitettävä naisten erittäin vakavaan ja huolestuttavaan asemaan kaikissa alueen maissa, sillä heiltä puuttuvat alkeellisimmat perusoikeudet. Naisten oikeuksilla ja suojelulla olisi oltava nykyistä suurempi rooli kaikissa EU:n ja Tyynenmeren alueen suhteisiin liittyvissä kysymyksissä. Sukupuoleen perustuvan väkivallan yleisyys ja naisten alhainen osallistuminen päätöksentekoon ja matala osuus korkeissa asemissa huolestuttaa ETSK:ta ja sen kumppaneita, ja asialla olisi oltava nykyistä merkittävämpi rooli komission asiakirjassa ja tulevissa toimissa.

1.6 ETSK pitää edelleen perusuonteisena työmarkkinaosapuolten ja yleensä kansalaisyhteiskunnan vahvistamista sekä kyseisellä alueella että muilla alueilla, joiden kanssa EU on tehnyt sopimuksia. Tätä varten on tärkeää edistää ja toteuttaa asianmukaisia välineitä, joiden avulla voidaan käytännössä saavuttaa kyseinen tavoite. Vaikka ETSK on tietoinen maantieteellisestä sijainnista johtuvista vaikeuksista, jotka rajoittavat myös järjestelmällisiä kahdenvälisiä suhteita, sen mielestä on erityisen hyödyllistä perustaa verkosto ja sekakomitea alue- ja valtiotasolla ja toivon mukaan koko alueen tasolla. Tällaisten osallistumisvälineiden on tarkoitus helpottaa työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan aktiivista osallistumista sopimusten määrittelyyn, täytäntöönpanon ja seurannan kaikkiin vaiheisiin. Tästä

tulisi muodostua todellinen periaate. Aloite, jolla edistettäisiin täysipainoisen talous- ja sosiaalineuvoston perustamista alueelle myös työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja kansalaisvuoropuhelun vahvistamiseksi ja kaikkien paikallistoimijoiden valmiuksien parantamiseksi, olisi toivottava, ja sitä varten olisi kohdennettava erityisrahoitusta.

1.7 ETSK pitää ensisijaisena, että EU:n eri toimet koordinaadaan ohjelmiin osallistuvien komission eri pääosastojen sekä Euroopan ulkosuhdehallinnon kautta ja alueella toteuttavien WTO:n toimien avulla. Koordinointi on oleellisen tärkeää, sillä kyseisissä maissa on kooltaan suppea julkishallinto. Tällainen toimintatapa voi tarjota tilaisuuden Euroopan ulkosuhdehallinnon päättäväsille toimille siinä toivossa, että EU vahvistaa ulkopoliittisia toimiaan EU-maiden välisen entistä vahvemman koordinoinnin avulla.

1.8 Euroopan komission tiedonannossa painotetaan vahvasti ilmastokysymyksiä. ETSK toteaa kuitenkin, että talouskehitys on olennaisen tärkeää ilmasto-ongelmien ratkaisemista ajatellen. Alueen kehitystä edistävän osallistavan, kestäväpohjaisen ja integroidun kasvun varmistamiseksi on ETSK:n mielestä keskeistä, että taataan kehitysyhteistyöpoliittisten ja ympäristönsuojelutoimien sekä muiden alojen, kuten kaupan, kalastuksen, maatalouden, elintarviketurvan, tutkimuksen sekä ihmisoikeuksien ja demokratian tukemisen, johdonmukaisuus. Tuen kriteerien on perustuttava tarkkaan määriteltyihin ja ennakkoon asetettuihin kriteereihin myös ohjelmien tulevaa seurantaa ja eri tuenantajien koordinointia ajatellen.

1.9 ETSK on samaa mieltä siitä, että jotta voidaan optimoida alueelliset integrointimahdollisuudet, olisi eroteltava AKP-maita ja merentakaisia maita koskevat toimet ottaen huomioon yksittäisten maiden erilainen institutionaalinen tilanne ja kehitys. On myös arvioitava tilannetta merentakaisilla alueilla, jotka ovat muihin maihin nähden kehittyneempiä ja jotka hyötyvät jo Euroopan kehitysrahastosta ja kahdenvälisestä avusta. Tällaiset toimet olisi koordinoitava alueen muihin maihin kohdennettujen ohjelmien kanssa. Kyseiset alueet voisivat muodostaa merkittävän vertailukohtan oikeuksien, arvojen ja osallistavaan kasvuun keskittyviin EU:n politiikkoihin sisältyvien hyvien käytänteiden levittämiseksi.

1.10 Nykyisistä vaikeuksista huolimatta olisi kauppasopimusten osalta asianmukaista pyrkiä kahdenvälisiä sopimuksia pidemmälle menevään alueelliseen sopimukseen pitäen kuitenkin mielessä, että kalastusta lukuun ottamatta kyse on kaupan osalta pienistä talouksista.

1.11 ETSK katsoo lisäksi, että EU:n tulee seurata YK:n asianomaisen toimikunnan kautta tarkasti neuvotteluja MANNERJALUSTAA koskevista merioikeuksista etenkin tässä lausunnossa käsiteltävän alueen osalta.

2. Johdanto

2.1 EU on tunnetusti tehnyt useita kumppanuussopimuksia Tyynenmeren alueella. Uusi kumppanuus käsittää 15 itsenäistä saarivaltiota ⁽¹⁾, neljä merentakaista maata ja aluetta ⁽²⁾, Tyynenmeren saarten foorumin sekä Australian ja Uuden-Seelannin, jotka ovat foorumin keskeisiä jäseniä ja samannimisiä kumppaneita. Vuoden 2006 strategian jälkeen tavoitteena on sekä lujittaa EU:n asemaa alueella, sillä unioni on Australian jälkeen toiseksi suurin tuenantaja, että edistää taloudellista ja sosiaalista kehitystä koko alueella ja tunnustaa samalla tarve varmistaa myös oikeuksien täysimääräinen kunnioittaminen ja demokraattisten instituutioiden vahvistaminen.

2.2 Cotonoun sopimuksen (EU–AKP) pohjalta EU esittää tässä tarkasteltavassa tiedonannossa, että toimet olisi sen laatiman muutossuunnitelman mukaisesti ⁽³⁾ keskitettävä eräisiin keskeisiin tavoitteisiin Tyynenmeren alueella:

— Lisätään johdonmukaisuutta yhtäältä EU:n kehitysyhteistyöpolitiikan, ympäristönsuojelutoimien ja muiden EU:n politiikan alojen, kuten kaupan, ympäristön, kalastuksen ja tutkimuksen, ja toisaalta ihmisoikeuksien ja demokratian täysimääräisen toteutumisen ja tunnustamisen tukemisen välillä.

— Mukautetaan ja järjeistetään EU:n virallisen kehitysavun täytäntönnäpötapoja ja lisätään ilmastomuutoksen riskien torjuntaan tarkoitettua rahoitusta Tyynenmeren alueella tuen lisäarvon, tulosten, vaikutusten ja tehokkuuden parantamiseksi.

— Tuetaan Tyynenmeren alueella sijaitsevien merentakaisen maiden ja alueiden alueellista yhdentymistä ja parannetaan niiden valmiuksia edistää EU:n arvoja ja toimia inhimillistä kehitystä alueella tukevan osallistavan ja kestävä kasvun moottoreina.

— Laaditaan Tyynenmeren alueen maiden kanssa myönteinen asialista yhteisistä intresseistä YK:ssa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla.

— Yhdistetään voimat samannimisten kumppaneiden kanssa keskeisten ihmisoikeuskysymysten ajamiseksi ja demokratiaprosessien vahvistamiseksi koko alueella.

⁽¹⁾ Cookinsaaret (ei äänioikeutta YK:ssa), Fidži, Itä-Timor, Kiribati, Marshallinsaaret, Mikronesian liittovaltio, Nauru, Niue (ei äänioikeutta YK:ssa), Palau, Papua-Uusi-Guinea, Salomonsaaret, Samoa, Tonga, Tuvalu ja Vanuatu.

⁽²⁾ Pitcairn, Ranskan Polynesia, Uusi-Kaledonia sekä Wallis ja Futuna.

⁽³⁾ Komission tiedonanto – EU:n kehitysyhteistyöpolitiikan vaikutuksen lisääminen: muutossuunnitelma, COM(2011) 637, 13.10.2011.

EU, jonka johtavan roolin ilmastomuutoksen ja sen vaikutuksen torjunnassa paikalliset kumppanit ja toimijat tunnustavat, aikoo vahvistaa läsnäoloaan alueella vastuullisella tavalla.

2.3 Suurin osa saarivaltioista ja -alueista on asukasmäärältään pieniä, mutta niiden erityinen maantieteellinen sijainti laajalla ja heterogeenisellä alueella aiheuttaa monia ongelmia. Ne ovat heikkoja ja hauraita kokonaisuuksia, joita yhdistää muukin kuin meren ekosysteemi, joka on edelleen huomiota ja suojelua ansaitseva ainutlaatuinen arvo.

2.4 Asetettua tavoitetta ei ole helppo saavuttaa paitsi tiedonannossa mainituista syistä myös talouskriisin unionin ulkopolitiikalle asettamien rajojen vuoksi, ja ne saattavat vaikuttaa myös vuoden 2020 jälkeiseen tulevaan Cotonoun sopimukseen. Kyseiset maat ovat Kiinaa ja Japania lähellä olevan sijaintinsa vuoksi geostrategisesti merkittäviä myös EU:lle. Näin ollen olisi erittäin hyödyllistä ottaa merentakaiset maat ja alueet nykyistä enemmän mukaan ja hyödyntää niitä entistä paremmin politiikkien, ohjelmien toteuttamisen ja EU:n oikeudellisen kulttuurin levittämisessä, mistä olisi epäilemättä vastavuoroista hyötyä.

3. Myönteisiä seikkoja

3.1 Koko alueella kiinnitetään huomiota ilmastomuutoksen vaikutuksiin ja vakaviin seurauksiin, jotka uhkaavat ekosysteemin vakautta ja jopa sen olemassaoloa ja saattavat lisätä epätapainoa asianomaisten maiden kestävässä kasvussa puhtaasti taloudelliselta ja rahoitukselliselta mutta myös poliittiselta ja sosiaaliselta kannalta aiheuttaen riskien kerrannaisvaikutusta, joka rajoittaa myös Yhdistyneiden kansakuntien vuosituhatvoittojen saavuttamista.

3.2 Kiinnitetään huomiota siihen, että kahden- ja monenvälistä tukea antavien kansainvälisten toimijoiden toimet on integroitava, sillä tuen nykyinen liiallinen hajanaisuus estää sen täysimääräisen tehokkuuden. Käyttöön otettuja rahoitusvälineitä ja tukitoimien vaikutusta hyödynnetään.

3.3 Toimet tulee koordinoita kansainvälisten instituutioiden kanssa. Komission tiedonannossa viitataan ilmastomuutosten vaikutusten yhteydessä ennen kaikkea Yhdistyneisiin kansakuntiin.

3.4 Kiinnitetään huomiota alueelliseen yhteistyöhön ja tarpeeseen vahvistaa (tai laatia) alueellisten organisaatioiden tuke-

mia alakohtaisia ohjelmia ja kehityssuunnitelmia, jotta edistetään alueen kehitysstrategioiden ohella tukien ja niiden hallinnoinnin integroitua lähestymistapaa.

3.5 Pidetään tärkeänä vuoropuhelua paikallisten institutionaalisten toimijoiden kanssa, jotta määritellään tukiohjelmat ja jaetaan vastuu niiden toteuttamisesta.

3.6 Kiinnitetään huomiota toimien tehokkuuden vahvistamiseen ja tuodaan esiin tarve ottaa käyttöön tuensaajamaiden kanssa yhteisiä seuranta-, hallinta- ja täytäntöönpanomekanismeja. Tästä asiasta tarvittaisiin enemmän tietoa.

3.7 Analysoidaan avun täytäntöönpanotapoja kahden- ja monenvälisten tuentantajien parissa ja tuodaan esiin velvoite mukauttaa avun täytäntöönpanotavat siten, että niissä otetaan huomioon Tyynenmeren saarivaltioiden ja alueiden pienten hallintojen kohtaamat vaikeudet. Kiinnitetään huomiota tukea saavien maiden vaikeuksiin integroida tuet kansallisiin kehityssuunnitelmiin, joissa edellytetään kohdennettuja toimia kansallisten instituutioiden valmiuksien parantamiseksi (*capacity building*).

3.8 Tuodaan esiin huoli perusoikeuksien loukkaamisesta Fidžissä. Komissio aikoo seurata tilannetta mutta ei viittaa erikseen mahdollisiin lisäehtoihin tuen saamiseksi.

4. Ongelmallisia seikkoja

4.1 Komission tiedonannosta ei kaiken kaikkiaan ilmene selvästi, miten EU aikoo tutkia ja vahvistaa toimia lyhyen aikavälin tavoitteiden ohella. Vaikka lyhyen aikavälin tavoitteet ovat tärkeitä, ne eivät ole riittäviä vaikuttaakseen alueen kestävyysnäkökohtiin tulevaisuudessa. Kyseessä on laaja erityisalue, joka käsittää suuren joukon asukasmäärältään pieniä ja hyvin pieniä maita, jotka ulottuvat kuitenkin maantieteellisesti laajalle alueelle. Kyseiset maat noudattavat erilaisia lähestymistapoja, ja niissä ymmärretään eri tavoin kestävään kehitykseen pitkällä aikavälillä tähtäävien toimien tarve ja nähdään eri tavoin säännöt, joita on sovellettava kansallisella tasolla sekä alueellisilla ja kansainvälisillä vesillä, jotka määrittävät maiden väliset rajat.

4.2 ETSK:n mielestä tarvitaan pitkän aikavälin integroitua lähestymistapaa, jossa kaikki alueen toimijat – kansainväliset institutionaaliset toimijat, muut maat ja paikallistoimijat – jakavat vastuun. Komission kumppanuusehdotuksessa on otettava huomioon neuvottelut yhteisön uuden talousarvion tarkistuksesta, vuoden 2015 jälkeisissä vuosituhatvoitoteissa määriteltävät uudet painopisteet sekä uuden Cotonoun sopimuksen tekemiseksi käynnistettävä neuvotteluprosessi.

4.3 Mainittujen tavoitteiden yhteydessä olisi hyödyllistä kiinnittää nykyistä enemmän huomiota Tyynenmeren alueen integroituun kehitykseen, kehitysyhteistyöpoliittisiin toimiin ja toiminta-aloihin. Esimerkiksi maatalous ja elintarviketurva mainitaan vain ilmastonmuutoksen seurausten yhteydessä alueella. Maatalous on maaseudun elinvoimaisuuden perusta. Vaikka maatalous on pääasiassa toimeentulokeino – vain sokeriruo' on ja palmuöljyn tuotanto on viennin kannalta jossain määrin merkittävää – on olemassa luonnonvarojen hallinnointiin sekä kestäväpohjaiseen maankäyttöön ja maatalouteen liittyviä ongelmia. Huomautettakoon, että EU:n vuonna 2006 tekemän sokerijärjestelmän uudistuksen johdosta eräät asianomaisista maista menettivät suosituimmuusasemansa ja sen myötä myös työpaikkoja.

4.4 Tiedonannossa keskitytään etupäässä ilmastonmuutoksen riskeihin, eräiden maiden ja ekosysteemin säilymisen kannalta elintärkeään kysymykseen (merenpinnan nousu, metsien häviäminen, suolapitoinen pohjavesi, meren lämpötilan nousu yms.). Komissio ehdottaakin, että varat kohdennetaan pääosin tällä alalle. Olisi kuitenkin vahvistettava integroituja ja yhtenäisiä kestävä kehityksen ja kasvun ohjelmia, joissa tuensajaamaisen vastuu olisi määriteltävä. Tätä varten yksityissektorin, etenkin pk-yri-tysten, osallistuminen olisi toivottavaa.

4.5 ETSK katsoo, että tukia varten tarvitaan strategista integroitua lähestymistapaa ja että tiedonanto on hyvä alku. Olisi edistettävä komission eri pääosastojen, etenkin kehitysyhteistyön, meri- ja kalastusasioiden, kauppapolitiikan, terveyden ja kuluttaja-asioiden ja tutkimuksen pääosastojen sekä Euroopan ulkosuhdehallinnon yhteistyötä, ja sitä olisi edistysaskeleista huolimatta koordinoitava nykyistä enemmän ⁽⁴⁾ EU:n politiikkojen johdonmukaisuuden parantamiseksi.

4.6 Etenkin kalastusala, joka on elintärkeä kaikille Tyynenmeren maille mutta myös EU:lle unionimaihien kohdistuvan huomattavan vientimäärän (etenkin tonnikala) vuoksi, olisi otettava toimien yhteydessä entistä enemmän huomioon, sillä on

⁽⁴⁾ Kehitysyhteistyöhön ja ilmastonmuutokseen kohdennettavien tukien kokonaismäärä oli Tyynenmeren maissa ja merentakaisissa maissa ja alueilla vuosina 2008–2013 noin 785 miljoonaa euroa, joista 730 miljoonaa euroa oli peräisin kymmenennestä Euroopan kehitysrahastosta (EKR) ja 56 miljoonaa euroa EU:n talousarviosta. Lukematta mukaan kansallisia ohjelmia EU:n ja Tyynenmeren alueen alueellinen yhteistyö 2008–2013 käsittää noin 95 miljoonan euron täydentävän alkurahoituksen kehitysyhteistyöpolitiikan välineen temaattisesta ohjelmasta tulevan rahoituksen lisäksi. EU:n ja Tyynenmeren alueen alueellinen ohjelma tähtää alueen taloudellisen ja kauppapolitiittisen integraation valmiuksien vahvistamiseen (45 miljoonaa euroa), kansalaisyhteiskunnan tukemiseen ja julkistalouden hallinnon valmiuksien parantamiseen (10 miljoonaa euroa) sekä luonnonvarojen kestäväpohjaisen hallinnoinnin edistämiseen (40 miljoonaa euroa). Komissio on myös ilmoittanut ns. *Pacific Investment Facility* n käyttöönnotosta tarkoituksena vahvistaa investointeja keskeisiin perusrakenteisiin, jotta alueesta muodostuisi kilpailukykyisempi globaaleilla markkinoilla ja jotta elvytetäisiin talouskasvua, vähennettäisiin köyhyyttä sekä rahoitettaisiin ympäristöystävällisiä välineitä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista.

säilytettävä kestäväpohjainen tuotanto ja ekosysteemi ja vältettävä liiakkalastusta, joka voisi vaarantaa kalastuksen tulevaisuudessa. ETSK suhtautuu myönteisesti EU:n toimiin laittoman kalastuksen torjumiseksi siten, että sovelletaan EU:n asetusta, jonka tavoitteena on ehkäistä, nujertaa ja poistaa laiton, ilmoittamaton ja sääntelemätön kalastus. Komissio on kyseisen asetuksen perusteella ilmoittanut kahdelle alueen maalle (Vanuatulle ja Fidzille), että ne saatetaan määritellä kolmansiksi maiksi, jotka eivät tee yhteistyötä laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen torjumiseksi.

4.6.1 Tästä syystä unionin olisi säilytettävä AKP-etuuskohtelujärjestelmät, kuten on äskettäin tehty eräiden maiden maiden kanssa ⁽⁵⁾, vaikka unionin on otettava huomioon kilpailun vääristymisen riski muihin alan toimijoihin nähden.

4.6.2 ETSK panee merkille objektiiviset vaikeudet alalla, mutta arvioi myönteisesti kolmea sopimusta (kumppanuutta koskevat puitesopimukset), jotka on allekirjoitettu Kiribatin, Salomonsaarten ja Mikronesian liittovaltion kanssa. Komitea toivoi kuitenkin, että kaikkien asianomaisten maiden kanssa voidaan saada aikaan kattava sopimus säännöistä, joita sovelletaan alueellisilla ja kansainvälisillä vesillä kyseisellä alueella.

4.7 Huolimatta siitä, että kuusi Tyynenmeren saarivaltiota kuuluu WTO:hon ja hyötyy erityisohjelmista ja -helputuksista, komissio ei tiedonannossa oikeutetusti korostetun erilaisten kaupan tukitoimien koordinoitua yhteydessä viittaa millään tavoin WTO:n toimintaan alueella.

4.8 Kauppa (WTO): Fidži, Papua-Uusi-Guinea, Salomonsaaret, Tonga, Samoa ja Vanuatu ovat WTO:n jäseniä. WTO pyrkii erilaisiin liittymissopimuksiin varmistamaan vakaan ja integroidun alueellisen kauppajärjestelmän, jotta voidaan hyödyntää etuja ja käyttää entistä tehokkaammin hyväksi resursseja ja mitataa-vaetuja.

4.8.1 WTO perusti vuonna 2004 Geneven Tyynenmeren saarten edustustoimiston (*Pacific Islands Forum Representative Office*), jotta helpotetaan byrokraattisten järjestelmien entistä parempaa integroitua ja edistetään valmiuksien parantamista kauppa ja monenvälisiä yhteyksiä varten, sillä ne ovat erittäin tärkeitä pienille talouksille.

⁽⁵⁾ Ks. asiakokonaisuuteen NAT/459 kuuluva lausunto ”Euroopan unionin trooppisen tonnikalalaivaston tilanne ja haasteet”, esittelijä: Gabriel Sarró Iparraguirre, EUVL C 48, 15.2.2011, s. 21–26.

4.8.2 Vaikuttaa hyödylliseltä, että Euroopan unioni vakiinnuttaa myös uudistetun Cotonoun sopimuksen pohjalta tiiviit ja järjestelmälliset suhteet Genevessä sijaitsevan edustustoimiston ja WTO:n kanssa, jotta koordinoidaan kyseisiä talouksia tukevat aloitteet jo käynnissä olevien teknisten avustusohjelmien kanssa, joita ei ole koordinoitu monenvälisellä tasolla. Toimien yhteensovittaminen on oleellisen tärkeää, semminkin kun kyseisten maiden julkishallinto on monissa tapauksissa kooltaan suppea. Tämän kaiken lisäksi on muistettava alentunut ja epävakaa talouskasvu, joka on vallinnut jo pitkän aikaa ja jossa alueiden välillä on valtavia eroja. Papua-Uusi-Guinea ja Salomonsaaret ovat hyötynneet korkeammasta kasvusta hyödykkeiden hintojen vuoksi, kun taas heikommat taloudet Fidži ja Samoa ovat joutuneet kärsimään luonnonkatastrofeista ⁽⁶⁾.

4.8.3 Erityistä huomiota olisi myös kiinnitettävä pk-yritysten kehittämiseen sekä sellaisten pk-yrityksiä tukevien alueellisten palvelujen luomiseen, joita on määrä tukea ja jotka on määrä perustaa monenvälisellä tasolla käyttäen jo olemassa olevia WTO:n, Kansainvälisen valuuttarahaston ja Maailmanpankin resursseja ja ohjelmia myös maaseudun kehittämistä varten.

4.9 Euroopan komission tiedonannossa viitataan oikeutetusti kyseisten saaren heikosta talouskehityksestä johtuviin sosiaalisiin riskeihin, ammattitaitoisen työvoiman korkeaan maastamuuttoasteeseen, sillä se ei löydä työllistymismahdollisuuksia paikan päällä, sekä ilmastonmuutoksen sosiaalisiin seurauksiin. Maailmanpankin tietojen mukaan Salomonsaaret, Vanuatu, Samoa, Kiribati, Itä-Timor ja Tuvalu kuuluvat heikoimmin kehittyneiden maiden (LDC) ryhmään, jossa köyhyys on yleistä. Tyynenmeren maista suurimpiin kuuluvassa Papua-Uusi-Guineassa yli 40 prosenttia väestöstä elää köyhyysrajan alapuolella. Nämä luvut vaikuttavat vuosittain tavoitteiden saavuttamiseen ja edellyttävät koordinoituja toimia kansainvälisellä tasolla. Tiedonannossa ei kuitenkaan viitata YK:n eri järjestöjen tekemään työhön taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tukemiseksi.

4.9.1 YK:n järjestöjen eri ohjelmat ovat välttämättömiä, ja komission olisi edistettävä niitä, sillä ne auttavat luomaan tarvittavaa tietoisuutta ja parantamaan valmiuksia, jotta voidaan hyödyntää ja vahvistaa eri tuenantajien, myös EU:n, antamaa apua. Lisäksi ne siirtävät suuren osan vastuuta kansallisille instituutioille sekä työmarkkinaosapuolille ja kansalaisyhteiskunnan toimijoille ja edistävät osallistavien demokraattisten instituutioiden perustamista.

⁽⁶⁾ IMF: *Regional Economic Outlook, Asia and the Pacific, Navigating an Uncertain Global Environment while building inclusive Growth* (lokakuu 2011).

5. Oikeudet, demokratia, ammatilliset järjestäytymisvapaudet, Fidžin tilanne

5.1 Kansainväliset rahoituslaitokset pitävät Tyynenmeren saaria heikoimmin kehittyneinä maailmassa. Ne ovat syrjässä, niiden väestömäärä on pieni, maastamuutto on voimakasta, perus- ja ammattikoulutustaso on alhainen ja kansainvälisen kaupan ja taloudellisen toiminnan aloilla on valtavia puutteita erityisosaamisessa.

5.1.1 Etenkin nuorten asema vaikuttaa ongelmalliselta, mikä johtuu eri tekijöistä, joista voidaan mainita maantieteellinen eristyisyys, talouskehityksen rajat (keskenään heikosti integroituneet pienet taloudet ja rajalliset kotimarkkinat), väestökehitys ja nopeasti kasvava nuori työvoima ⁽⁷⁾. Australia on käynnistänyt kausityötä käsittelevän avustusohjelman heikoimmin kehittyneissä Tyynenmeren maissa. Tämansuuntaisia toimia olisi edistettävä ja toteutettava myös muissa alueen maissa.

5.1.2 Naisten aseman osalta tilanne on erittäin vakava ja huolestuttava laaja-alaisen hyväksikäytön ja taantumisen vuoksi. Tehokkaiden ratkaisujen löytämisessä on edetty hyvin heikosti. Naiset kärsivät voimakkaasta syrjinnästä, mikä johtuu heidän lähes olemattomasta osallistumisestaan lailliseen työhön ja poliittiseen elämään sekä laajalle levinneestä perusoikeuksien loukkaamisesta ja jatkuvasta ja kaikissa maissa yleisestä väkivallasta. Tämä ei ole vain kulttuurinen kysymys, vaan kyse on myös työmahdollisuuksien tarjonnasta, integroinnista ja osallistumisesta. Tässä yhteydessä olisi viitattava nimenomaan EU:n toimintasuunnitelmaan sukupuolten tasa-arvosta ja naisten vaikutusvallan lisäämisestä kehitysyhteistyössä 2010–2015, jossa muun muassa kehoitetaan käyttämään tarkkoja indikaattoreita naisten osallistumisesta kansallisiin instituutioihin.

5.2 Ihmisoikeuksien ja demokratian kunnioittaminen ovat EU:n tukipolitiikan ja yhteistyön välttämättömiä edellytyksiä. Oikeuksiin kuuluvat ammattiyhdistys-oikeudet, jotka on tunnustettu kansainvälisellä tasolla ILO:n kahdeksassa keskeisessä yleis-sopimuksessa.

5.3 Myös Cotonoun sopimuksessa tunnustetaan ihmisoikeuksien ja demokraattisten instituutioiden kunnioittamisen perusarvo luotaessa vakaata ja kukoistavaa taloutta. Vaikka tiedonannossa tarkastellaan alueellista strategiaa, siinä ei valitettavasti kiinnitetä riittävästi huomiota nykyisiin vakaviin loukkauksiin etenkin **Fidžissä, joka tunnetaan alueen toiseksi suurimpana saarena maantieteellisesti ja väestömäärältään.**

⁽⁷⁾ Samoalla vain 500 nuorta 4 000:sta löytää työpaikan, Vanuatuilla suhde on 700 3 500:sta, Fidžissä nuorisotyöttömyys on noin 46 prosenttia; ks. myös Unicef: *Investing in Youth Policy*, UN Asia-Pacific Interagency Group on Youth (2011).

5.4 Fidžin tilannetta ei voida hyväksyä: hallitus, jota on vuoden 2006 vallankaappauksen jälkeen johtanut sotilasjunta, käynnisti vuonna 2011 aggressiivisen kampanjan hajottaakseen ammattiyhdistysliikkeen ja poistaakseen työntekijöiltä Fidžissä perusoikeudet rikkoen ILO:n yleissopimuksia 87 ja 98, jotka hallitus oli ratifioinut. Ilmaisuvapauden, yhdistymisvapauden ja kokoontumisvapauden poistaminen, kidutus ja pahoinpitelyt, naisiin ja alaikäisiin kohdistuva väkivalta sekä työntekijöiden perusoikeuksien poistaminen tekevät maasta vertauskuvallisen tapauksen EU:n kannalta, eikä tilannetta voi enää suvaita. Cotonoun sopimuksen 96 artiklan soveltamisesta huolimatta ETSK katsoo, että Fidžin osalta tarvitaan nykyistä tiukempia toimia, myös kun ajatellaan vuoden 2014 vaaleja ja uuden perustuslain määrittelyprosessia.

5.5 Fidžin tilanteesta keskusteltiin uudelleen marraskuussa 2012 ILO:n johtokunnassa, joka hyväksyi erityispäätöslauselman ottaen myös huomioon Fidžin hallituksen tuoreen päätöksen karkottaa ILO:n johtokunnan valtuuttama valtuuskunta⁽⁸⁾. EU:n on tarkasteltava kysymystä jäsenvaltioiden reaktioiden mukaisesti, ja ne ovat ILO:ssa tuominneet asian.

5.6 Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset ovat tässä tapauksessa vaikeat, lähes olemattomat. Kansalaisyhteiskunnan perusluonteisimpia oikeuksia loukataan selvästi vastoin kaikkia demokraattisia periaatteita, eikä ETSK voi hyväksyä viivytystä tällaisissa loukkaustapauksissa. ETSK:n on esitettävä kantansa muille unionin toimielimille ja toimittava sen mukaisesti⁽⁹⁾.

5.7 On toimittava entistä päättäväisemmin sekä suoraan että kahdenvälisellä tasolla määriteltäessä tarvittavat edellytykset unionin tuen antamiselle ja vahvistettava näin, että oikeuksien osalta EU:n ja sen jäsenvaltioiden kannat ovat yhteisiä ja johdonmukaisia unionin peruseriaatteiden kanssa, joista ei neuvotella.

6. Työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan rooli

6.1 ETSK katsoo, että järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistuminen on perusta, jonka pohjalta voidaan kehittää erilaisia kumppanuusmuotoja taloudellisen ja sosiaalisen koheesion tavoitteiden saavuttamiseksi. Tällainen rooli on sitäkin tärkeämpi, kun ajatellaan oikeuksien ja demokratian kunnioittamista, joka on edellytys EU:n tuki- ja yhteistyöpolitiikan hyödyntämiseksi.

6.2 Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistuminen on ensisijainen tavoite myös kyseisellä alueella huolimatta ainakin kahdesta objektiivisesta esteestä. Ensimmäinen on erityinen maantieteellinen sijainti, saarten haavoittuvuus ja niiden väestön hajanaisuus. Näistä syistä on erittäin vaikeaa harjoittaa kyseistä oikeutta. Toinen este koskee demokratian harjoittamista ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan aktiivista osallistumista instituutioiden toimintaan.

6.3 ETSK kehottaa kuitenkin pyrkimään kaikkiin keinoin siihen, että paikallisyhteisöjen edustajat voivat osallistua etenkin niiden EU:n hankkeiden määrittelyyn, toteuttamiseen ja seurantaan, jotka liittyvät ympäristönsuojeluun, työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun ja kansalaisvuoropuheluun, kehitystoimiin sekä oikeuksien ja demokratian puolustamiseen.

6.4 ETSK kehottaa toteuttamaan viipymättä EU:n ja Tyynenmeren alueen kehityskumppanuuden, johon järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta osallistuu, jotta alueen ongelmiin voidaan kokonaisuudessaan tarttua entistä tehokkaammin⁽¹⁰⁾, perustamalla ohjelmia seuraava komitea osallistumisen perustekijänä.

7. Tiedonannossa suositellut toimet: huomioita

7.1 EU:n suosittelemat toimet sekä ilmastonmuutoksen uhka ensisijaisena seikkana Tyynenmeren alueella ovat vain osittain kannatettavia integroidun lähestymistavan puuttuessa alueen kestäväpohjaisen kehityksen yhteydestä.

7.2 On edistettävä Euroopan ulkosuhdehallinnon ja komission eri pääosastojen välistä entistä parempaa koordinoitua lähestymistapaa ja pyrittävä siihen, jotta voidaan määritellä johdonmukaisia ja strategisia ohjelmia, joissa kohdennetaan käytettävissä olevat varat ympäristönsuojelun ja kalastuksen aloihin mutta myös kestävä kehityksen ja maaseudun kehittämisen integroituihin ohjelmiin.

7.3 ETSK on samaa mieltä siitä, että on vahvistettava vuoropuhelua paikallisten instituutioiden kanssa mutta myös varmistettava kansalaisyhteiskunnan nykyistä järjestelmällisempi osallistuminen perustamalla pysyvä ryhmä tuen ja sen vaikutuksen arviointia varten.

⁽⁸⁾ Press Release Fiji Trade Union Congress, 19.9.2012 ja sen johdosta valmisteilla oleva ILO:n asiakirja-aineisto.

⁽⁹⁾ Ks. neuvoston kirje.

⁽¹⁰⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Kansalaisyhteiskunnan rooli Euroopan unionin sekä Kolumbian ja Perun välisessä monenkeskisessä kaupposopimuksessa", EUVL C 299, 4.10.2012, s. 39–44.

7.4 ETSK:n mielestä on jatkettava kaikkien tuenantajien ja tuensaajamaiden tapaamisia, jotta varmistetaan komission korostama ohjelmien koordinointi. Tuen kohde ja sen tehokkuuden arviointi ovat edelleen perusluonteisen tärkeitä seikkoja. Tässä yhteydessä keskeistä on ennaltaehkäisevien tiedotus- ja koulutus-toimien ohella työmarkkinaosapuolista ja kansalaisyhteiskunnan toimijoista muodostuvan sekakomitean suorittama valvonta.

7.5 Kuten edellä on jo todettu, olisi vahvistettava arviointia, joka kohdistuu perusihmisoikeuksien kunnioittamiseen, alueen naisten kohtuuttomaan tilanteeseen, nuorten rajoitettuihin työmahdollisuuksiin, kansalaisyhteiskunnan rooliin kaikissa maissa ja etenkin Fidžin tilanteeseen.

Bryssel 17. tammikuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Staffan NILSSON
